DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 22 november 2001 *

I mål C-53/00,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Tribunal des affaires de sécurité sociale de Créteil (Frankrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Ferring SA

och

Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS),

angående tolkningen av artikel 59 i EG-fördraget (nu artikel 49 EG i ändrad lydelse), artikel 90.2 i EG-fördraget (nu artikel 86.2 EG) och artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse),

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Macken samt domarna N. Colneric, C. Gulmann (referent), J.-P. Puissochet och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: A. Tizzano,
justitiesekreterare: byrådirektören L. Hewlett,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Ferring SA, genom B. Pigalle, B. Geneste och O. Davidson, avocats,

— Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS), genom H. Calvet, avocat,

— Frankrikes regering, genom K. Rispal-Bellanger samt genom G. Taillandier och F. Million, samtliga i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom G. Rozet och M. Patakia, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 14 februari 2001 av: Ferring SA, Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS), Frankrikes regering och kommissionen,

och efter att den 8 maj 2001 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Tribunal des affaires de sécurité sociale de Créteil har, genom beslut av den 11 januari 2000 som inkom till domstolen den 21 februari samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt tre frågor om tolkningen av artikel 59 i EG-fördraget (nu artikel 49 EG i ändrad lydelse), artikel 90.2 i EG-fördraget (nu artikel 86.2 EG) och artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse).

2 Frågorna har uppkommit i samband med en talan som har väckts av bolaget Ferring SA (nedan kallat Ferring) vid Tribunal des affaires de sécurité sociale de Créteil. Ferring har yrkat återbetalning av det belopp bolaget har erlagt till Agence centrale des organismes de sécurité sociale (nedan kallat ACOSS) som skatt på direktförsäljning av läkemedel.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

3 I det sista skälet i rådets direktiv 92/25/EEG av den 31 mars 1992 om partihandeln med humanläkemedel (EGT L 113, s. 1; svensk specialutgåva, område 13, volym 22, s. 29) anges att några medlemsstater ålägger partihandlare, som levererar läkemedel till apoteksföreståndare och till personer som är behöriga att lämna ut läkemedel till allmänheten, vissa allmännyttiga skyldigheter, att dessa medlemsstater måste kunna ställa samma krav på partihandlare som är etablerade inom deras territorier och att de även måste kunna ställa samma krav på partihandlare i andra medlemsstater, förutsatt att de inte föreskriver strängare skyldigheter än vad som åläggs partihandlare inom det egna territoriet och att dessa skyldigheter kan anses vara motiverade med hänsyn till skyddet av folkhälsan och står i proportion till syftet med detta skydd.

4 I artikel 1.2 andra strecksatsen i direktiv 92/25 anges att det i direktivet med begreppet allmännyttig skyldighet avses "den skyldighet som åläggs partihandlare att säkerställa att ett tillfredsställande urval läkemedel kontinuerligt hålls tillgängligt för att motsvara behoven inom ett avgränsat geografiskt område samt att inom mycket kort tid kunna utföra de begärda leveranserna inom hela detta område".

Den nationella lagstiftningen

5 Enligt artikel R. 5106 punkt 5 i Code de la santé publique (den franska hälsovårdslagen) avses med begreppet partihandlare "varje företag som köper och lagrar andra läkemedel än sådana som är avsedda för experiment på människor, i syfte att bedriva partihandel av läkemedlen i befintligt skick".

6 I arrêté ministériel du 3 october 1962, relatif aux obligations des grossistes répartiteurs en ce qui concerne l'approvisionnement des officines en médicaments (förordning av den 3 oktober 1962 om partihandlares skyldigheter avseende tillhandahållande av läkemedel till apotek (JORF av den 12 oktober 1962, s. 9999), som var i kraft fram till februari månad år 1998, stadgades bland annat följande:

"Artikel 1. — Varje företag som i parti säljer sådana läkemedel som avses i artikel R. 5115-6 fjärde stycket i Code de la santé publique liksom dess filialer skall ständigt ha ett lager av specialiserade läkemedel, vilket kan säkerställa månatliga leveranser till apoteken inom den sektor som det skall förse med produkter och som tillhör deras vanliga kundkrets.

Detta läkemedelslager bör utgöra ett 'urval' av specialiteter som innehåller minst två tredjedelar av antalet faktiskt tillhandahållna specialiteter och i värde skall det motsvara den genomsnittliga månatliga omsättningen under föregående år.

Artikel 2. — Varje företag som i parti säljer läkemedel liksom dess filialer skall vara i stånd att säkerställa leverans av varje läkemedelsspecialitet som ingår i sortimentet till varje apotek som tillhör deras vanliga kundkrets och som ligger inom deras distributionsområde och, inom tjugofyra timmar efter mottagandet av beställningen, varje läkemedelsspecialitet som ingår i dess 'urval'.

De bör övervaka sin tillförsel av läkemedelsspecialiteter i syfte att undvika brist på lagret.

Artikel 3. — Det område som avses i artikel 2 består av det geografiska område inom vilket den ansvariga apotekaren vid läkemedelsgrossistföretaget eller filialen till ett läkemedelsgrossistföretag har förklarat att han bedriver verksamhet...”

7 Dessa bestämmelser ändrades bland annat genom décret n° 98-79, du 11 février 1998, relatif aux établissements pharmaceutiques et modifiant le code de la santé publique (dekret nr 98-79 av den 11 februari 1998 om apoteksrörelse och om ändring av Code de la santé publique) (JORF av den 13 februari 1998, s. 2287). I artikel R. 5115-13 i Code de la santé publique, i ändrad lydelse enligt det nämnda dekretet, föreskrivs följande:

”...

Rörelsen skall inom sitt distributionsområde uppfylla följande allmännyttiga skyldigheter:

1.Den skall förfoga över ett sortiment av läkemedel som omfattar minst nio tiondelar av de olika preparat som faktiskt används i Frankrike.

2.° Den skall

a) vid varje tidpunkt kunna leverera läkemedel som dess vanliga kundkrets konsumerar under minst två veckors tid,

b) kunna leverera varje läkemedel som ingår i dess sortiment inom 24 timmar efter mottagandet av en beställning,

c) kunna leverera varje läkemedel och, om den säkerställer distributionen i enlighet med artikel R. 5108-1, varje annan produkt, varje annat föremål eller varje annan artikel som nämns i artikel L. 512 och varje apoteksprodukt som nämns i artikel L. 511-1 punkt 4 och som i Frankrike tillhandahålls alla apotek som begär det.

...»

8 Genom artikel 12 i loi n° 97-1164, du 19 décembre 1997, de financement de la sécurité sociale pour 1998 (lag nr 97-1164 av den 19 december 1997 om finansiering av socialförsäkring år 1998) (JORF av den 23 december 1997, s. 18635), varigenom bland annat artikel L. 245-6-1 infördes i Code de la sécurité sociale (den franska socialförsäkringslagen), infördes en skatt med en skattesats på 2,5 procent vars beskattningsunderlag är bruttoomsättningen i Frankrike avseende försäljning i parti av farmaceutiska specialiteter för läkemedelslaboratorier i apotek med officiner, pharmacies mutualistes (apotek som ägs av en société mutuelle, en ömsesidig försäkringsorganisation) och apotek tillhörande föreningar för hjälp till gruvarbetare. Denna skatt kallas skatt på direktförsäljning.

9 Som Conseil constitutionnel (Frankrike) påpekade i sitt beslut nr 97-393 av den 18 december 1997 (JORF av den 23 december 1997, s. 18649), angående en talan mot artikel 12 i lag nr 97-1164, infördes den nämnda skatten, som inte utgår för partihandlares läkemedelsförsäljning, för att bidra till finansieringen av Caisse nationale d'assurance maladie (den franska nationella sjukkassan) och för att återupprätta balansen i villkoren för konkurrensen mellan distributionskedjorna för läkemedel, vilka villkor ansågs vara snedvridna på grund av att

partihandlarna har allmännyttiga skyldigheter som inte åläggs läkemedelslaboratorierna.

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 Ferring är ett bolag som är bildat enligt fransk rätt med säte i Frankrike och som ingår i en multinationell läkemedelskoncern. Bolaget distribuerar i den nämnda medlemsstaten Lutrelef, ett läkemedel som tillverkas i Tyskland av ett annat bolag inom koncernen, med hjälp av ett system för direktförsäljning till apoteken. Ferring har varit skattskyldigt för skatt på direktförsäljning och har till ACOSS erlagt sådan skatt med ett belopp uppgående till 40 155 FRF.

11 Ferring, som ansåg att skatten var rättsstridig, har den 17 september 1998 väckt talan vid Tribunal des affaires de sécurité sociale de Créteil (socialförsäkringsdomstolen i Créteil) och yrkat återbetalning av det belopp som bolaget erlagt till ACOSS. Bolaget har till stöd för sin talan anfört dels att det förhållandet att denna skatt endast påförs med anledning av läkemedelslaboratoriernas försäljning utgjorde ett statligt stöd till partihandlarna och att skyldigheten enligt artikel 93.3 i EG-fördraget (nu artikel 88.3 EG) att i förväg underrätta kommissionen därigenom åsidosattes, dels att ett hinder för den fria rörligheten för tjänster med åsidosättande av artikel 59 i fördraget hade införts genom denna åtgärd.

12 ACOSS har i huvudsak anfört att den ordning för beskattning som är i fråga i målet vid den nationella domstolen inte utgör ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget, att den i vart fall är berättigad på grund av arten av och systematiken i det franska systemet för läkemedelsdistribution, och att denna ordning, även om man betecknade den som stöd, skulle omfattas av undantaget i artikel 90.2 i fördraget. Vad gäller det påstådda åsidosättandet av

artikel 59 i fördraget har ACOSS anfört att denna bestämmelse inte är tillämplig i förevarande fall, då det är fråga om en rent intern situation för en medlemsstat och eftersom de skatterättsliga bestämmelser som är i fråga i målet vid den nationella domstolen i vart fall inte strider mot de gemenskapsrättsliga bestämmelserna om den fria rörligheten för tjänster.

13 Under dessa omständigheter har Tribunal des affaires de sécurité sociale de Créteil beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Skall den skatt som infördes genom artikel L. 245-6-1 i Code de sécurité sociale anses utgöra ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 87 (f.d. artikel 92) i fördraget?

Om denna fråga besvaras jakande, kan denna skatt anses berättigad med hänsyn till systemets art och systematik?

2) Har partihandlarna anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i den mening som avses i artikel 86.2 i fördraget (f.d. artikel 90.2)?

Om denna skatt kan anses utgöra statligt stöd, får den då endast innebära att partihandlarna kompenseras för de merkostnader som följer av skyldigheter som har ålagts dem för att det undantag som föreskrivs i artikel 86.2 skall vara tillämpligt?

3) Skall artikel 49 i fördraget (f.d. artikel 59) tolkas så, att den utgör hinder för sådan nationell lagstiftning som den som följer av lagen av den 19 december 1997?"

Tolkningen av artikel 92 i fördraget

14 Domstolen erinrar om att det i artikel 92.1 i fördraget föreskrivs att "stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion", "[o]m inte annat föreskrivs i detta fördrag, är" "oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna".

15 Som domstolen redan har fastslagit är begreppet stöd mer allmänt än begreppet subventioner, eftersom det inte enbart omfattar sådana konkreta förmåner som subventioner, utan även ingripanden som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar ett företags budget och som därigenom, utan att det är fråga om subventioner i strikt bemärkelse, är av samma karaktär och har identiska effekter (se dom av den 15 mars 1994 i mål C-387/92, Banco Exterior de España, REG 1994, s. I-877, punkt 13, samt av den 17 juni 1999 i mål C-295/97, Piaggio, REG 1999, s. I-3735, punkt 34).

16 Begreppet stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget innebär med nödvändighet förmåner som ges direkt eller indirekt med hjälp av statliga medel

eller som utgör en ytterligare kostnad för staten eller för organ som av staten har utsetts eller inrättats för detta ändamål (se särskilt dom av den 7 maj 1998 i de förenade målen C-52/97—C-54/97, Viscido m.fl., REG 1998, I-2629, punkt 13).

17 Det följer dock inte automatiskt av det förhållandet att de berörda företagen behandlas olika att en gynnande behandling i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget skall anses föreligga. Sådan gynnande behandling föreligger nämligen inte om den nämnda särbehandlingen är berättigad av anledningar som har samband med systemets inre logik (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 december 1997 i mål C-353/95 P, Tiercé Ladbroke mot kommissionen, REG 1997, s. I-7007, särskilt punkterna 33 och 35).

18 Som generaladvokaten har påpekat i punkt 30 i sitt förslag till avgörande skall det inledningsvis prövas huruvida, bortsett från de allmännyttiga skyldigheter som den franska lagstiftaren har föreskrivit, det förhållandet att partihandlare inte är skattskyldiga till skatt på direktförsäljning i princip kan utgöra ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget, och, om svaret på denna fråga är jakande, huruvida det på grund av de särskilda allmännyttiga skyldigheter som partihandlarna åläggs i det franska systemet för läkemedelstillförsel till apotek är uteslutet att definiera denna ordning som stöd.

19 Domstolen noterar i detta hänseende att det i Frankrike finns två direkt konkurrerande distributionskedjor för läkemedel, dels genom partihandlare, dels genom läkemedelslaboratorier som idkar direktförsäljning. Det är vidare ostridigt att skatten på direktförsäljning bland annat har till syfte att återupprätta balansen i villkoren för konkurrensen mellan de båda distributionskedjorna för läkemedel, vilka enligt den franske lagstiftarens mening är snedvridna på grund av de allmännyttiga skyldigheter som endast åläggs partihandlare. För övrigt har det inte bestritts att den ökning av direktförsäljningen som hade noterats under åren omedelbart före det att den nämnda skatten infördes genom lag nr 97-1164 inte bara avbröts efter detta, utan att tendensen till och med blev den motsatta, då partihandlarna återtog marknadsandelar.

20 Det framgår således klart att det förhållandet att partihandlare inte är skattskyldiga till skatt på direktförsäljning, vilken skatt är avsedd att finansiera Caisse nationale d'assurance maladie, är att jämställa med att de beviljas undantag från skatteplikt. De franska myndigheterna har sålunda i praktiken till förmån för partihandlarna avstått från att uppbära skatteintäkter och har därmed gynnat dessa skattemässigt. Domstolen konstaterar följaktligen att detta gynnande har skett med hjälp av statliga medel och att det har förstärkt partihandlarnas konkurrenssituation i förhållande till den andra distributionskedjan för läkemedel.

21 Om en förmån som en medlemsstat har beviljat stärker en företagskategoris ställning vad gäller handeln inom gemenskapen i jämförelse med andra konkurrerande företag, skall denna handel påverkas genom denna förmån (se särskilt dom av den 17 september 1980 i mål 730/79, Philip Morris mot kommissionen, REG 1980, s. 2671, punkt 11; svensk specialutgåva, volym 5, s. 303). Då läkemedelsmarknaderna kännetecknas av förekomsten av ett stort antal multinationella företag som distribuerar sina produkter i medlemsstater, råder det emellertid inget tvivel om att en sådan åtgärd som skatten på direktförsäljning kan påverka handelsflödet mellan dessa stater.

22 Med hänsyn till ovanstående konstaterar domstolen att skatten på direktförsäljning, bortsett från de allmännyttiga skyldigheter som den franska lagstiftaren har föreskrivit, i egenskap av skatt som inte kan påföras partihandlare kan utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget.

23 Domstolen skall dock pröva huruvida det, på grund av de särskilda allmännyttiga skyldigheter som partihandlarna åläggs i det franska systemet för läkemedelstillförsel till apotek, är uteslutet att definiera denna ordning som stöd.

24 Domstolen erinrar om att endast partihandlare enligt de franska bestämmelserna är skyldiga att ständigt ha tillgång till ett urval läkemedel som skall kunna fylla behoven inom ett avgränsat geografiskt område samt att inom mycket korta tidsfrister kunna utföra de begärda läkemedelsleveranserna inom hela detta område, så att läkemedelstillförseln till hela befolkningen alltid är säkerställd.

25 Iakttagandet av dessa skyldigheter innebär emellertid en merkostnad för partihandlarna som läkemedelslaboratorierna inte behöver bära.

26 I detta hänseende erinrar domstolen om vad den har fastställt beträffande ersättning enligt rådets direktiv 75/439/EEG av den 16 juni 1975 om omhändertagande av spilloljor (EGT L 194, s. 23; svensk specialutgåva, område 15, volym 1, s. 229). Denna ersättning, som finansierades med principen att den som förorenar skall betala som stöd, i förevarande fall genom en avgift på bearbetade varor som övergick till spilloljor eller på spilloljor och som inte översteg de årliga verkliga kostnaderna, kunde beviljas företag som uppsamlade och/eller omhändertog spilloljor i gengäld för deras skyldighet att uppsamla och/eller omhänderta de produkter som tillhandahölls av innehavarna. Domstolen förklarade att en sådan typ av ersättning inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 92 och följande artiklar i fördraget, utan enbart ett pris som utgör vederlag för de tjänster som de uppsamlande eller omhändertagande företagen utför (se dom av den 7 februari 1985 i mål 240/83, ADBHU, REG 1985, s. 531, punkt 18).

27 På liknande sätt kan, då den skatt på direktförsäljning som påförs läkemedelslaboratorier motsvarar de faktiska merkostnader som partihandlare har för att fullgöra sina allmännyttiga skyldigheter, det förhållandet att partihandlare inte är skattskyldiga till den nämnda skatten anses utgöra vederlag för utförda tjänster och därmed som en åtgärd som inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 92 i fördraget. För övrigt gynnas partihandlarna i själva verket inte i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget när villkoret att undantaget från skatteplikt skall motsvara partihandlarnas merkostnader är uppfyllt, eftersom den berörda åtgärdens enda verkan då är att partihandlarna och läkemedelslaboratorierna får jämförbara konkurrensvillkor.

28 I förevarande fall ankommer det på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida det nämnda villkoret är uppfyllt.

29 Således skall artikel 92 i fördraget tolkas så, att en sådan åtgärd som den som föreskrivs i artikel 12 i lag nr 97-1164, så till vida att den endast belastar läkemedelslaboratoriers direktförsäljning av läkemedel, endast utgör ett statligt stöd till partihandlare såvida den förmån partihandlare får genom att inte vara skattskyldiga till skatt på direktförsäljning av läkemedel överstiger de merkostnader som de har för att fullgöra allmännyttiga skyldigheter som åligger dem enligt den nationella lagstiftningen.

Tolkningen av artikel 90.2 i fördraget

30 För det fall den förmån som partihandlarna får genom att inte vara skattskyldiga till skatt på direktförsäljning av läkemedel överstiger de merkostnader som de har för att fullgöra allmännyttiga skyldigheter, har den hänskjutande domstolen ställt en fråga för att få klarhet i huruvida sådant gynnande omfattas av artikel 90.2 i fördraget.

31 Enligt artikel 90.2 i fördraget skall företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller som har karaktären av fiskala monopol omfattas av reglerna i fördraget i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs. Utvecklingen av handeln får inte påverkas i en omfattning som strider mot gemenskapens intresse.

32 Om det framkommer att den förmån som partihandlarna får genom att inte vara skattskyldiga till skatt på direktförsäljning av läkemedel överstiger de merkostnader som de har för att fullgöra de allmännyttiga skyldigheter de har enligt nationella bestämmelser, kan denna förmån, i den del den överstiger de nämnda merkostnaderna, sålunda i vart fall inte anses vara nödvändig för att dessa aktörer skall kunna fullgöra sin särskilda uppgift.

33 Således skall artikel 90.2 i fördraget tolkas så, att den inte omfattar en skattemässig förmån som företag såsom det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen har, vilka har anförtrotts att fullgöra allmännyttiga uppgifter, i den mån denna förmån överstiger merkostnaderna för att fullgöra de allmännyttiga uppgifterna.

Tolkningen av artikel 59 i fördraget

34 Den skatt på direktförsäljning som är i fråga i målet vid den nationella domstolen påförs med anledning av Ferrings läkemedelsförsäljning och har i förevarande fall inte något samband med tillhandahållande av tjänster såsom de definieras i artikel 60 i EG-fördraget (nu artikel 50 EG). En situation som följer av att denna skatt påförs, såsom den situation som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, faller således inte inom tillämpningsområdet för artikel 59 i fördraget, varigenom inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom gemenskapen förbjuds.

35 Följaktligen skall frågan besvaras så, att artikel 59 i fördraget inte är tillämplig i en sådan situation som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, vilken saknar samband med tillhandahållande av tjänster.

Rättegångskostnader

36 De kostnader som har förorsakats den franska regeringen och kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 11 januari 2000 har ställts av Tribunal des affaires de sécurité sociale de Créteil — följande dom:

1) **Artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse) skall tolkas så, att en sådan åtgärd som den som föreskrivs i artikel 12 i loi n° 97-1164 du 19 décembre 1997, de financement de la sécurité sociale pour 1998, så till vida att den endast belastar läkemedelslaboratoriers direktförsäljning av läkemedel, endast utgör ett statligt stöd till partihandlare såvida den förmån partihandlare får genom att inte vara skattskyldiga till skatt på direktförsäljning av läkemedel överstiger de merkostnader som de har för att fullgöra allmännyttiga skyldigheter som åligger dem enligt den nationella lagstiftningen.**

2) **Artikel 90.2 i EG-fördraget (nu artikel 86.2 EG) skall tolkas så, att den inte omfattar en skattemässig förmån som företag såsom de som är i fråga i målet vid den nationella domstolen har, vilka har anförtrotts att fullgöra allmännyttiga uppgifter, i den mån denna förmån överstiger merkostnaderna för att fullgöra de allmännyttiga uppgifterna.**

3) **Artikel 59 i EG-fördraget (nu artikel 49 EG i ändrad lydelse) skall tolkas så, att den inte är tillämplig i en sådan situation som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, vilken saknar samband med tillhandahållande av tjänster.**

Macken Colneric Gulmann

Puissochet Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 22 november 2001.

R. Grass F. Macken

Justitiesekreterare Ordförande på sjätte avdelningen